

**BUSKERUD
FYLKESKOMMUNE**
Utviklingsavdelingen

Vår saksbehandler
Geir Noddeland Dyrnæs, tlf 32808596

Vår dato
18.07.2003

Deres dato

Vår referanse
03/02544-1
714.

Deres referanse

Nore og Uvdal kommune

Kommunalteknisk avdeling
3630 RØDBERG

ARKIV

UNIVERSITETETS KULTURHISTORISKE MUSEER Universitetet i Oslo		
Saksb.	25 JULI 2003	Kopi
Ark:	0633-147	
Saksnr.	03/7648	Dok.nr.: 1

Forslag til reguleringsplan for del av Øvre Borge, gbnr 147 / 1, Nore og Uvdal kommune - kulturminneregistreringer

Buskerud fylkeskommune har nå ferdigstilt kulturminneregistreringene i forbindelse med ovennevnte planforslag.

Det ble funnet i alt fire automatisk fredete kulturminner. Disse er gitt betegnelsen R1 – R4 på medfølgende kart, registreringsrapport, illustrasjon og registreringsskjemaer.

R1 – R3 er kullgroper og R4 er et jernvinneanlegg. R2 – R4 ligger kloss i hverandre, mens R1 ligger et stykke vest for disse.

Kulturminnevernet har et sterkt fokus på kulturmiljøer og ikke kun de enkeltstående kulturminner. Dette har sin bakgrunn i to forhold. For det første er opplevelsesverdien av kulturminner klart større om de kan presenteres samlet og i et tilnærmedesvis opprinnelig miljø, enn om de ligger spredt langs veikanter og hyttevegger.

Det andre og minst like viktige momentet er bevarings- og skjøtselshensynet. All erfaring tilsier at spredte og enkeltliggende kulturminner i hytte- og boligfelt ikke er heldig. Anleggsvirksomhet som tomtarbeid, hytteoppføring, veianlegg eller utbedringstiltak, kjøring og generell bruk har dessverre ofte den uheldige konsekvens at kulturminnene utsettes for slitasje, skjemmes eller tildekkes og med tiden regelrett forsvinner.

Av disse årsaker innstiller fylkeskommunen på at R2, R3 og R4 må bevares i ett felles, sammenhengende spesialområde (se stiplet linje på vedlegg 3 samt illustrasjonsvedlegg). I praksis vil dette si at hele det tørre partiet i myra som disse kulturminnene ligger på, spesialreguleres til bevaring. Bevaringsområdet vil få en oval form som strekker seg fra nord- sørgående bekk i øst og 25 meter mot vest. Nord- sør har det en utbredelse på 30 meter (se vedlegg).

R1 ligger ca. 50 meter vest- nordvest for de ovennevnte kulturminnene og derved ca. 160 meter vest for nærmeste planlagte hytte. Denne vil ikke bli berørt av tiltakene, verken fysisk eller visuelt. Denne reguleres til bevaring på vanlig måte, med 5 meter sikringssone fra synlig ytterkant.

Det må ikke gjøres noen form for fysiske inngrep innenfor de to spesialområdene, som for eksempel tildekking, gjenfylling eller gravingsarbeider av noe slag.

POST ADRESSERES TIL AVDELINGEN - IKKE TIL ENKELTPERSONER

Postadresse
BUSKERUD FYLKESKOMMUNE
Fylkeshuset
N-3020 Drammen

Besøksadresse
Hauges gate 89
E-postadresse
Postmottak@bfk.no

Telefon
32 80 85 00

Telefaks
32808676

Bankkonto
2200.07.13523
Foretaksregisteret
NO 964 951 373

Vår dato
18.07.2003

Vår referanse
03/02544-1

Under reguleringsformål må det stå "Spesialområde bevaring – kullgrop" (gjelder for R1) og "Spesialområde bevaring – jernvinneanlegg samt kullgroper" (gjelder for R2, R3 og R4). Kullgropene og jernvinna må måles nøyaktig inn og avmerkes på plankartet med egen farge og gis nummer R1 – R4 som oppgitt her.

Følgende tekst må innarbeides i reguleringsbestemmelsene:

"Kullgropene og jernvinneanlegget er automatisk fredete kulturminner. Disse må ikke utsettes for fysiske inngrep, tildekking eller gjenfylling av noen art.

Dersom det under anleggsarbeid eller annen virksomhet i planområdet fremkommer ytterligere automatisk fredete kulturminner, må arbeidet straks stanse og fylkeskommunen varsles, jf. kulturminneloven § 8.2."

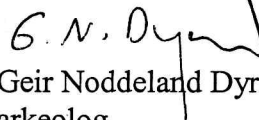
Fylkeskommunen må få oversendt revidert plankart og bestemmelser før endelig vedtak i kommunen.

Det er brukt i alt 10 arbeidstimer à kr 520,- i forbindelse med reguleringsplanen. Dette inkluderer forarbeid, kulturminneregistrering, dokumentasjon, etterarbeid og reise. Faktura på kr 5200,- vil bli sendt fra regnskapsseksjonen snarest.

Med hilsen

Ase Klundelien
seksjonsleder plan- og kultur

Geir Noddeland Dyrnæs
arkeolog

Vedlegg:

- 1 Registreringsrapport
- 2 Øk- blad BT 055 m/ plangrense og funn. M = 1: 10000
- 3 Reg.plankart med funn. M = 1: 2000
- 4 Illustrasjon R2, R3 og R4. M = 1: 200
- 5 Registreringsskjema R1
- 6 Registreringsskjema R2
- 7 Registreringsskjema R3
- 8 Registreringsskjema R4

Kopi til:

Buskerud Kommunerevisjon IKS Postboks 4197, 3005 DRAMMEN

Fylkesmannen i Buskerud Postboks 1604, 3007 DRAMMEN

Kopi med vedlegg til:

Magne Nilsen, her

Universitetet i Oslo UKM Pb 6762 St. Olavs plass, 0164 OSLO

RAPPORT FRA KULTURMINNEREGISTRERINGER

Fylke	Buskerud
Kommune	Nore og Uvdal
Gnr / bnr / gård	147 / 1, Øvre Borge
Saksnr.	03/2544 (gml. Snr. 02/497-22)
Sak	Forslag til reguleringsplan for del av Øvre Borge
Kartreferanse	Øk- blad: BT 055
Utført dato	19.06.2003
Utført av	Ola Terje Oleivsgard, Buskerud fylkeskommune, utviklingsavdelingen, plan- og kulturseksjonen
Vedlegg	Utsnitt av øk- kart med plangrense og funn. M = 1: 10000 Utsnitt av reguleringsplankart. M = 1: 2000 Illustrasjon R2, R3 og R4 Registreringsskjemaer for R1 – R4

VEDLEGG 1 AV 8

1. Formål og bakgrunn for undersøkelsen

Bakgrunn for undersøkelsen er en mindre reguleringsplan som omfatter et hyttefelt med totalt fem hytter. Det ikke tidligere registrert kulturminner innenfor plangrensen, hele området som reguleringsplanen omfatter er nå totalregistrert. Formålet med undersøkelsen var å påvise det fantes kulturminner innenfor planområdet og om disse eventuelt ville komme i konflikt med noen av hyttetomtene.

Kulturminneregistreringen ble utført av Ola Terje Oleivsgard, Buskerud fylkeskommune, den 19.06.2003. Det ble i alt registrert 3 kullgroper og ett jernvinneanlegg (se vedlegte kart, illustrasjon og registreringsskjemaer).

2. Topografi og planavgrensning

Planområdet ligger ca. 5 km nord for Borgegrend på veien mot Høgliseter m.fl. Det avgrenses i nord av Grøndlundlielva og i vest av Hestibekken. Fra vestgrensen og ned mot sørgrensen avgrenses det av en sidevei som møter veien Høgliseter i et veikryss i sør. "Høgliseterveien" er områdets østgrense, men strekker seg ca. 50 meter øst for denne over en strekning på ca. 100 meter. Litt sørøst for området ligger Austhaugen, mens Hestinatten ligger noe mot sørvest. Området er preget av et større myrområde som spesielt strekker seg inn fra Ø/NØ. Landskapet ellers er småkupert, men har et flatere parti der det ligger hytter satt opp tidligere. Vegetasjonen består av bjørkeskog med innslag av gran samt lyng, gress og einer.

3. Metode

Kulturminneregistreringen ble utført med overflatesøk etter synlige kulturminner med tilhørende prøvestikk med spade og jordbor i markoverflaten for å bekrefte og avkrefte mulige slike.

4. Registreringene

Det ble registrert en kullgrop (R-1) helt vest i området, vest for myra som går gjennom området fra nord til sør. De to andre kullgropene (R2 og R3) og jernvinneanlegget (R-4) ble alle funnet på en liten tørr høyde som ligger midt i denne myra. Det må nevnes at beskaffenheten til de to gropene og deres nærhet til jernvinneanlegget peker i retning av at de kan ha hatt en mer direkte funksjon i jernframstillingen som har pågått her, kanskje er de ovnrester.

I et område av slagghaugen ble det ved prøvestikk med jordbor påvist slag som ut fra form og egenskap kan være smieslagg. I tillegg ligger en flat, jordfast stein på ca. 1 meter i diameter i kanten av slagghaugen. Denne kan muligens være en såkalt amboltstein. Disse to trekkene setter jernvinneanlegget i et interessant perspektiv, da de kan indikere det på denne lokaliteten kan ha vært drevet videreforedling av råjernet som ble produsert her.

Jernvinneanlegget kan gi et viktig bidrag til å utvide vår kunnskap om eldre tiders jernutvinning, og vår forståelse av hvordan lokalitetene der dette foregikk var organiserte. Kullgropene ble brukt for å lage kull så man kunne oppnå høy nok varme til å utvinne råjern fra myrmalm. Omfanget av jernutvinning i Sør-Norge og funn av norsk jern på kontinentet viser at jernet ikke bare ble brukt for å dekke lokale behov. Dette kunne være overskuddsproduksjon, og jern (-barrer) ble i stor grad benyttet som handelsvare.

Vi kan på nåværende tidspunkt ikke gi en fullgod datering av jernvinna og tilhørende kullgroper, men denne metoden for jernutvinning har foregått i Norge fra ca. år 0 til 1500 e. Kr. Det er likevel nærliggende å tro at denne jernvinna ble anlagt i vikingtid / middelalder, da slaggets struktur vitner om at det stammer fra en ovn med slaggavtapping. Denne metoden ble først brukt i vikingtid, og anlegget kan således ikke være eldre, men det kan ikke avkreftes at anlegget også kan være yngre enn middelalder. Det må imidlertid poengteres at de antagelser som her er gjort om selve jernvinneanlegget bare kan bekreftes eller avkreftes gjennom en arkeologiske undersøkelse av hele lokaliteten.

5. Oppsummering

Kulturminnene som ble registrert i reguleringsområdet tilknyttet eiendommen Øvre Borge ligger ikke slik til at de kan bli forstyrret av de nåværende planlagte hyttetomtene samt tilhørende infrastruktur. Kullgropa R-1 ligger helt vest i området, der det ikke er planlagt noen utbygging, mens R-2, R-3 og R-4 ligger svært avskjernet til midt ute i myra som går gjennom området. I tillegg ligger alle kulturminnene vest for en bekk som renner fra nord til sør gjennom området. Vi anser derfor at hytteutbyggingen i området ikke vil komme i konflikt med kulturminnene som finnes her, og "øya" hvor jernvinneanlegget ligger kan kanskje heller kunne brukes som en ressurs i en formidlingssammenheng. Det må understrekes at om aktiv bruk av denne lokaliteten blir en realitet må tiltakshaver inviteres til å utarbeide en skjøtselsplan som kan bevare disse kulturminnene på en best mulig måte for ettertiden.

6. Timeforbruk / faktureringsgrunnlag

For- og etterarbeid (tilrettelegging for feltarbeid, rapportskrivning)	4 timer
<u>Feltundersøkelsene(herunder kjøring)</u>	<u>6 timer</u>
Totalt	10 timer
Sum:	10 timer à kr. 520,- = kr. 5200,-

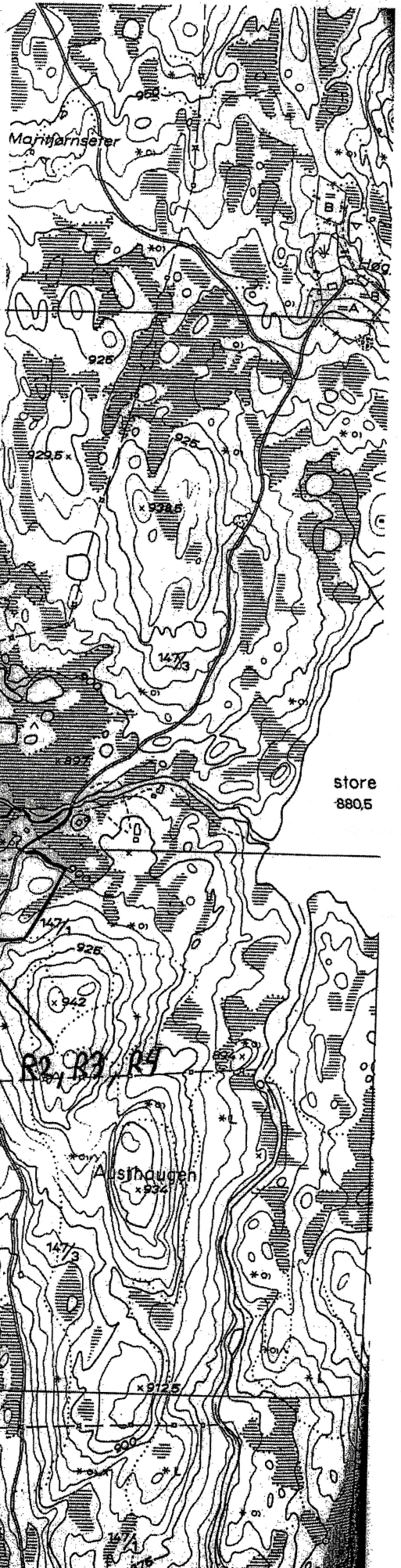
FORSLAG TIL REGULERINGSPÅN FOR
ØRE BORGE, STNR 147/1, NRZE OG
UNNØL KOMMUNE.

SNR: 03/2544, BFK, UTU. AVD 2003.

ØK-BUD: BT 055

M = 1:10000

VEDLEGG 2 AV 8

store
8805

R1: KULLGRÖP

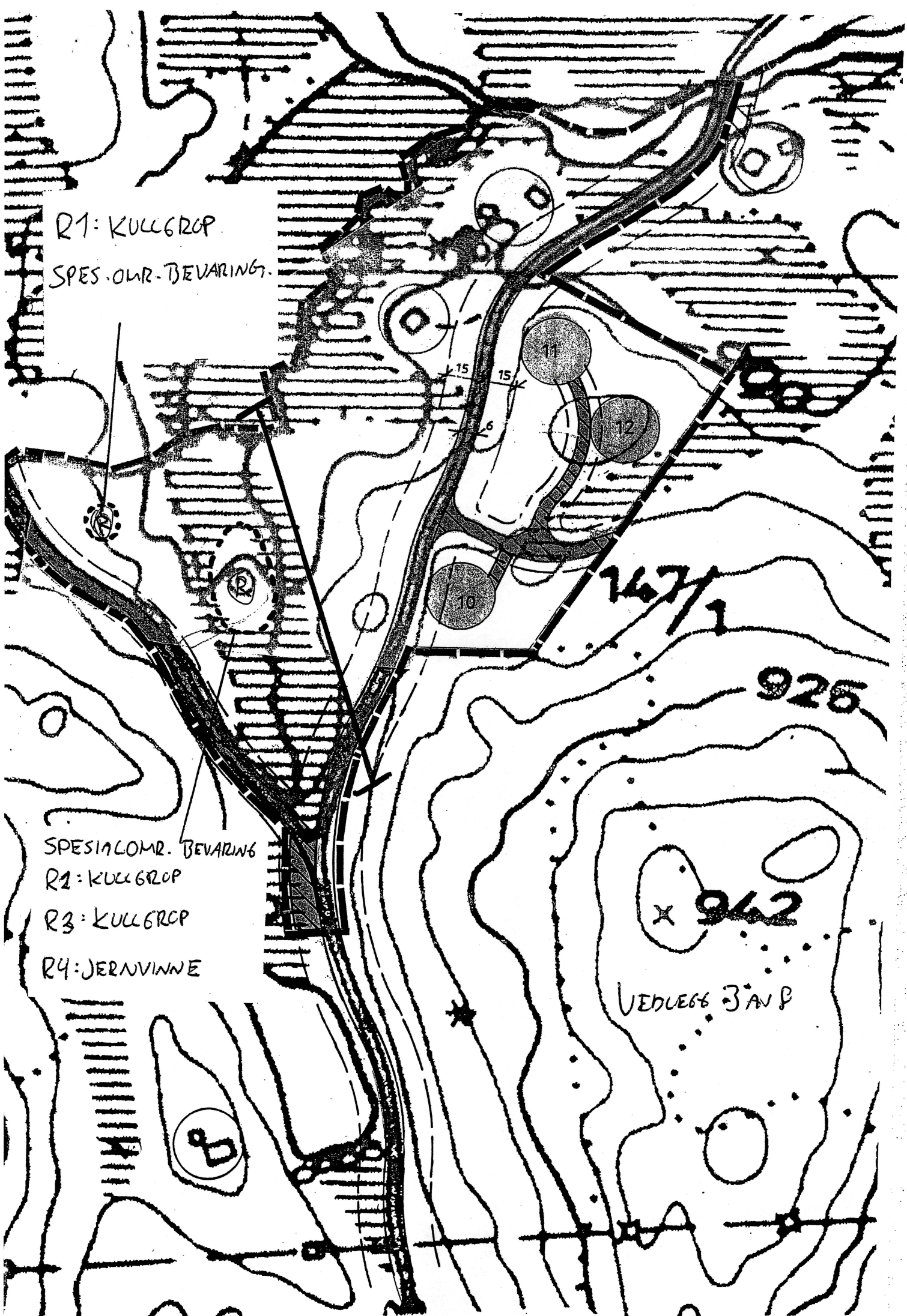
SPES. OMR.-BEVARING.

SPESIAL OMR. BEVARING

R1: KULLGRÖP

R3: KULLGRÖP

R4: JERNVINNE

- - - = GRENSE FOR SPESIALOMR. BEVARING.

Myg

10,8 m

R-2

R-3

Kullager?

Stein

Små
slagg?

Slagg

12 m

Bolle

NORD-SØR: 30 M.

M 1:200

ØST-VEST: 25 M.

VEDLÆG 4 AN 8

Automatisk fredete kulturminner

Fylke:	Buskerud	Kommune:	Nore og Uvdal		
Gnr:	147	Gård:	Øvre Borge		
Bnr:	1	Bruk:			
Gnr:		Gård:			
Bnr:		Bruk:			
R-X-nr:	R2	funnr:	R2		
Økkart:	BT 055	Økkart:			
Lokalitet:	Hestibekken	Hoh:	904		
Fornminneart:	Kullgrop	Ant:	1	Alder:	JA/MA
Fornminneart:		Ant:	0	Alder:	
Fornminneart:		Ant:	0	Alder:	

Eieradresse:

Reg.ved: Ola Terje Oleivsgard

Reg.dato: 19.06.20
03**Terrengets art/utsikt:**

Kupert myrlendt terreng. Bjørkeskog med innslag av gran. Lyng og einer som undervegetasjon.

Orienteringsoppgave: UTM-Ø 500275 UTM-N 6690403 Presisjon 7

Ligger på en liten tørr haug ute i en myr, ca. 50 meter Ø for R1.

GPSnr WPnr

Art/utstrekning:

1 kullgrop

Beskrivelse:

Kullgrop. Liten og rund i form. Svært lite synlig og ingen inntakte voller. Ytre diameter: ?. Indre diameter: 0,90 meter. Dybde: 0,20 meter.

Tradisjon:**Saksnr/Litteratur:**Saksnr 03/2544 (gammelt snr: 02/497-22), utviklingsavdelingen, Buskerud fylkeskommune 2003.
Forslag til reguleringsplan for del av Øvre Borge, gbnr 147/1, Nore og Uvdal kommune.

VEDLEGG 6A18

Automatisk fredete kulturminner

Fylke: Buskerud	Kommune: Nore og Uvdal	
Gnr: 147	Gård: Øvre Borge	
Bnr: 1	Bruk:	
Gnr:	Gård:	
Bnr:	Bruk:	
R-X-nr: R3	funnr: R3	
Økkart: BT 055	Økkart:	
Lokalitet: Hestibekk	Hoh: 904	
Fornminneart: Kullgrop	Ant: 1	Alder: JA/MA
Fornminneart:	Ant: 0	Alder:
Fornminneart:	Ant: 0	Alder:

Eieradresse:

Reg.ved: Ola Terje Oleivsgard

Reg.dato: 19.06.20
03**Terrengets art/utsikt:**

Kupert myrlendt terreng. Bjørkeskog med innslag av gran. Lyng og einer som undervegetasjon.

Orienteringsoppgave: UTM-Ø 500270 UTM-N 6690404 Presisjon 6

Ligger på en liten tørr haug ute i en myr, ca. 8 meter S for R2.

GPSnr   **WPnr****Art/utstrekning:**

1 kullgrop

Beskrivelse: Kullgrop. Svært liten og rund i form. Ingen inntakte voller. Ytre diameter: ?. Indre diameter: 0,70 meter.
Dybde: 0.20 meter.**Tradisjon:****Saksnr/Litteratur:**Saksnr 03/2544 (gammelt snr: 02/497-22), utviklingsavdelingen, Buskerud fylkeskommune 2003.
Forslag til reguleringsplan for del av Øvre Borge, gbnr 147/1, Nore og Uvdal kommune.

VEDLEGG 7 A 8

